

Warszawa, 13 stycznia 2025 r.

BEOS-2536/24

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

DS. 1700, 5. 2025
14.01.2025

**Opinia w sprawie oceny skutków regulacji poselskiego projektu ustawy
o zmianie ustawy o emeryturach i rentach
z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych
(druk sejmowy nr 909)**

Na podstawie art. 34 ust. 9a uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r.
– Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2022 r. poz. 990, ze zmianami)
sporządza się następującą opinię:

I. Problem, który zamierzają rozwiązać Wnioskodawcy

Zgodnie z uzasadnieniem projektu oraz deklarowanymi skutkami regulacji (DSR) problemem, którego rozwiązaniu służy proponowana ustawa, jest wadliwa waloryzacja emerytur przyznawanych w czerwcu w latach 2009-2019 (tzw. emerytur czerwcowych). Wadliwość obowiązujących w tym okresie rozwiązań polegała na tym, że występowała różnica w sposobie obliczania emerytur dla osób przechodzących na emeryturę w czerwcu w porównaniu do innych miesięcy. Waloryzacja świadczeń, które zostały przyznane w czerwcu, była mniej korzystna od świadczeń, które były przyznawane w pozostałych miesiącach. W związku z tym osoby, które przechodziły na emeryturę w tym okresie w czerwcu, otrzymywały niższe świadczenie niż osoby w porównywalnej sytuacji, które otrzymały świadczenie w innych miesiącach. Od 2020 r. wprowadzono regulacje, które usuwały dostrzeżoną wadliwość, dotyczyły one jednak emerytur nowo przyznanych. Problem, który nie został rozwiązany, dotyczy osób, którym przyznawano emerytury w czerwcu w latach 2009-2019. Wynika z niego konieczność przeliczenia wysokości obecnie otrzymywanej emerytury, jak i przyznania rekompensaty z tytułu niższego świadczenia otrzymywanego w ubiegłych latach.

Wnioskodawcy wskazują, że opisany problem odnosi się również do renty rodzinnej.

Zdaniem wnioskodawców projekt ustawy realizuje również wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 listopada 2023 r.¹ Trybunał orzekł, że „artykuł 17 ustawy z dnia 24 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1621) w związku z art. 25a ust. 2 pkt 2 i ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, ze zm.) w zakresie, w jakim pomija emerytury przyznane na wniosek zgłoszony przed 1 czerwca 2021 r., jest niezgodny z art. 32 ust. 1 w związku z art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”. Szczegółowe rozważania na ten temat zawarto w uzasadnieniu projektowanej ustawy.

II. Rozwiązanie rekomendowane przez Wnioskodawców

Projekt przewiduje dodanie art. 194k w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych² (art. 1 projektu).

Nowelizacja wprowadza ponowne przeliczenie kwoty przyznanej emerytury w przypadku przyznania emerytury w miesiącu czerwcu w latach 2009-2019. Projekt określa szczegółowe zasady dokonania tego przeliczenia.

Zgodnie z proponowaną ustawą przeliczenie powinno zostać dokonane z zastosowaniem art. 25a ust. 2 pkt 2, ust. 2a i ust. 2b u.e.r. Przeliczeniu będzie podlegała podstawa obliczenia emerytury przyjęta w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury. Podstawą dla ustalenia nowej kwoty emerytury będzie średnie dalsze trwanie życia przyjęte w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury, następnie zostaną uwzględnione kolejne zmiany wysokości świadczenia. Emerytura w ponownie ustalonej wysokości będzie przysługiwała od dnia, od którego podjęto wypłatę przyznanej emerytury. Jeśli prawo do emerytury zostało zawieszone, emerytura będzie przysługiwała od dnia, od którego mogłaby zostać podjęta jej wypłata.

Projekt określa także zasady wypłaty wyrównania, które będzie przysługiwało emerytowi w przypadku, gdy ponownie ustalona wysokość przyznanej emerytury będzie wyższa od dotychczas wypłacanej. Zgodnie z projektem kwotę wyrównania będzie stanowiła różnica między sumą kwot emerytur, jakie przysługiwałyby w okresie od dnia, od którego podjęto wypłatę przyznanej emerytury, do dnia wydania decyzji o przeliczeniu emerytury (z uwzględnieniem ich waloryzacji), a sumą kwot wypłaconych w tym okresie.

Zgodnie z projektem ustawy wskazany wyżej mechanizm przeliczeniowy będzie odpowiednio stosowany do ponownego ustalenia wysokości renty rodzinnej. Nowelizacja zawiera przepisy przejściowe (art. 2 projektu). Zgodnie z nimi ponowne przeliczenie emerytury lub renty rodzinnej powinno zostać dokonane w terminie 90

¹ Sygn. akt P 7/22, Dz. U. poz. 2490.

² Dz. U. z 2024 r. poz. 1631, dalej: u.e.r.

dni od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy. Wyrównanie przysługujące na podstawie projektu będzie podlegało wypłacie w terminie 30 dni od dnia ponownego przeliczenia emerytury lub renty rodzinnej.

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia (art. 3 projektu).

III. Inne rozwiązania rozważane przez Wnioskodawców

Wnioskodawcy nie rozważali alternatywnych rozwiązań.

IV. Rozwiązania przyjmowane w innych państwach, w szczególności państwach członkowskich OECD/UE

Ze względu na charakter projektowanej zmiany ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynikającej z uwarunkowań wewnątrz krajowych, nie ma potrzeby dokonywania analizy porównawczej z rozwiązaniami stosowanymi w innych państwach.

W ankietach przesłanych w ramach konsultacji społecznych dotyczących analizowanego projektu ustawy nie odniesiono się do rozwiązań przyjmowanych w innych państwach, w szczególności państwach członkowskich OECD/UE.

V. Skutki prawne projektowanej ustawy

Intencją projektodawców była realizacja przywołanego w uzasadnieniu projektu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 listopada 2023 r. Wyrok ten dotyczył art. 17 ustawy z dnia 24 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1621) w zakresie, w jakim przepis ten pominął emerytury przyznane na wniosek zgłoszony przed 1 czerwca 2021 r. Rozwiązania zaproponowane w projekcie literalnie dotyczą „przyznania emerytury w miesiącu czerwcu w latach 2009-2019” i ustalenia wysokości renty rodzinnej, lecz zmierzają do wywołania skutków analogicznych do tych, jakie wywołałoby objęcie ich przepisem, którego dotyczył powyższy wyrok. Problem dotyczy bowiem osób, którym emerytura była ustalana w czerwcu we wskazanych powyżej latach, na podstawie obowiązujących wówczas przepisów³. Ze względu na daty osiągnięcia wieku emerytalnego i zasady ustalania wysokości emerytury przepisy te miały zastosowanie do emerytur ustalanych od 2009 r. (po osiągnięciu wieku emerytalnego 60 lat przez osoby urodzone po 1948 r., których dotyczy ten przepis). Od 2020 r. były stosowane zasady niwelujące problem niższych emerytur przysługujących w wyniku złożenia wniosku o emeryturę

³ Chodzi tu o art. 25a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodany ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 121, poz. 1264).

w miesiącu czerwcu⁴. Projektowana ustawa zakłada natomiast wprowadzenie przepisów, które pozwolą na ponowne przeliczenie emerytur osobom, którym to świadczenie zostało przyznane w miesiącu czerwcu w latach 2009 – 2019, a więc w okresie, w którym były stosowane mniej korzystne zasady.

Wyrok Trybunału z dnia 15 listopada 2023 r. dotyczy wskazanego w jego sentencji pominięcia „wynikającego z art. 17 ustawy z dnia 24 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 25 ust. 2 pkt 2 i ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS” i odnoszącego się do „emerytur czerwcowych” przyznanych na wniosek zgłoszony przed 1 czerwca 2021 r. Tymczasem zakres normowania regulacji wynikającej ze wskazanych przepisów nie ogranicza się jedynie do emerytur przyznanych na wniosek, lecz również obejmuje emerytury przyznane na podstawie art. 24a ustawy o emeryturach i rentach z FUS i renty rodzinne po osobach zmarłych. Wziąwszy pod uwagę racje, które przemawiały za stwierdzeniem niekonstytucyjności w niniejszej sprawie, ustawodawca powinien dokonać odpowiednich zmian w odniesieniu do wszystkich adresatów art. 17 ustawy nowelizującej z 2021 r. w związku z art. 25a ust. 2 pkt 2 i ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, którzy znaleźli się w analogicznej sytuacji, jak „emeryci czerwcowi”, i nie mogli na podstawie tych przepisów skorzystać z możliwości przeliczenia przyznanego im wcześniej na mniej korzystnych zasadach świadczenia.

Projektodawcy nie wyjaśnili powodu wyboru zaproponowanego rozwiązania legislacyjnego ani nie przedstawili możliwych alternatyw. Przyjęcie zaproponowanych rozwiązań przyczyni się do zrealizowania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 listopada 2023 r.

Jako rozwiązanie problemu osób, którym przyznano w latach 2009-2019 emeryturę od miesiąca czerwca, wskazano dodanie art. 194k u.e.r. Nowy przepis ma być podstawą do ponownego przeliczenia kwoty przyznanej emerytury oraz wypłaty wyrównania, jeżeli ponownie ustalona wysokość przyznanej emerytury będzie wyższa od wypłacanej dotychczas. Emerytura w ponownie ustalonej wysokości ma przysługiwać od dnia, od którego podjęto wypłatę przyznanej emerytury. W przypadku gdy prawo do emerytury było zawieszone, będzie ona przysługiwała od dnia, od którego mogłaby zostać podjęta wypłata emerytury.

Przeliczenie ma następować z urzędu, bez wniosku osób uprawnionych, co odpowiada wypowiedziom zgłaszanym w trakcie konsultacji społecznych⁵. Ma ono nastąpić w terminie 90 dni od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy, a wyrównanie będzie podlegało wypłacie w terminie 30 dni od dnia ponownego

⁴ Ustawa z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. poz. 875). Zgodnie z art. 53 tej ustawy w przypadku ustalania wysokości emerytury w czerwcu 2020 r., waloryzacji składek stanowiących podstawę obliczenia emerytury dokonuje się w taki sam sposób, jak przy ustalaniu wysokości emerytury w maju 2020 r., jeżeli jest to korzystniejsze dla ubezpieczonego. Celem regulacji było to, aby podstawa wymiaru emerytury ustalona na 1 czerwca 2020 r. nie była niższa od ustalonej na 31 maja tego roku. Trwałe rozwiązania wprowadzono ustawą z dnia 24 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1621).

⁵ Zob. np. ID ankiety: 50865; 50850.

przeliczenia emerytury lub uzależnionej od jej wysokości renty rodzinnej (art. 2 projektu). Ustawa nakłada zatem na ZUS obowiązki, które mają być zrealizowane w stosunkowo krótkim terminie (odpowiednio 90 i 30 dni). Dla porównania w art. 3 ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych⁶ wyznaczono termin 6 miesięcy na ponowne ustalenie z urzędu wysokości emerytury ubezpieczonych urodzonych w 1953 r.

Projekt nie zawiera propozycji regulacji dotyczących odsetek, mimo że w DSR, cz. II, pkt 6, podano również koszt odsetek (przywołując wyliczenia ZUS, na które powołał się Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 15 listopada 2023 r.). W szczególności nie wskazano okresu, za jaki odsetki miałyby przysługiwać i terminu ich wypłaty. W związku z tym powstaje wątpliwość, czy projekt realizuje zamierzenia projektodawców w zakresie wypłaty odsetek. Jeżeli celem projektodawców jest przyznanie uprawnionym emerytom i rencistom odsetek związanych z wypłacanym wyrównaniem, podstawa i zasady wypłaty odsetek powinny być objęte regulacją ustawową⁷. Na podstawie ogólnego przepisu art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych⁸ ZUS jest obowiązany do wypłaty odsetek od świadczenia, jeżeli – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia. Obowiązek wypłaty odsetek nie dotyczy przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które ZUS nie ponosi odpowiedzialności.

W projekcie nie odniesiono się również do danin publicznych nakładanych na przychody uprawnionych, szczególnie związane z jednorazową wypłatą wyrównania (podatek dochodowy od osób fizycznych, składka na ubezpieczenie zdrowotne). Zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych⁹ dla celów podatkowych przychodami są otrzymane lub postawione do dyspozycji podatnika lub ubezpieczonego pieniądze i wartości pieniężne oraz wartość otrzymanych świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń. Możliwa jest zatem sytuacja, że podatnik, który otrzyma wyrównanie w danym roku kalendarzowym będzie zobowiązany do zapłacenia podatku dochodowego od osób fizycznych według stawki 32%. W ramach ubezpieczenia zdrowotnego osoba ta będzie zobowiązana do sfinansowania całości składki na ubezpieczenie zdrowotne od kwoty wypłaconej emerytury lub renty – art. 81 ust. 8

⁶ Dz. U. poz. 1222.

⁷ Zob. Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, EW-020-1184(2)/23, wniesiony do Sejmu w dniu 23 czerwca 2023 r. w związku z nowelizacją u.e.r. dokonaną ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, [https://orka.sejm.gov.pl/Druki9ka.nsf/Projekty/9-020-1184_2-2023/\\$file/9-020-1184_2-2023.pdf](https://orka.sejm.gov.pl/Druki9ka.nsf/Projekty/9-020-1184_2-2023/$file/9-020-1184_2-2023.pdf) [dostęp 13.01.2025 r.].

⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 497, ze zm.

⁹ Dz. U. z 2024 r. poz. 226, ze zm.

pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych¹⁰. Może to powodować, że obciążenia poniesione obecnie przez uprawnionych będą wyższe niż te, które byłyby poniesione, jeżeli wypłata wyższych emerytur lub rent następowałaby w latach 2009-2019. Zakres tych różnic jest jednak uzależniony od indywidualnej sytuacji poszczególnych uprawnionych.

Projekt został skierowany przez Marszałka Sejmu do konsultacji społecznych, które zakończyły się w dniu 27 grudnia 2024 r. W ich toku przedstawione zostały opinie wskazujące na potrzebę przeliczenia wysokości emerytur przyznanych w czerwcu¹¹. Mniej liczne były poglądy przeciwnie, które stwierdzały, że w zakresie emerytur są kwestie pilniejsze do rozwiązania i że nie rozważono rozwiązań alternatywnych¹². Wskazywały one również na negatywne skutki nowelizacji dla budżetu państwa¹³ i na wątpliwości dotyczące konsekwencji przywołanego w uzasadnieniu wyroku TK¹⁴.

Projekt ustawy był przedmiotem analiz Biura Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji (BEOS) Kancelarii Sejmu dotyczących zgodności z prawem Unii Europejskiej¹⁵. Omawiany projekt był także przedmiotem opinii BEOS, sporządzonej w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu¹⁶.

VI. Skutki społeczne projektowanej ustawy

Projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych będzie miał wpływ na świadczeniobiorców, którym przyznano emerytury w miesiącu czerwcu w latach 2009-2019. Liczbę takich osób Zakład Ubezpieczeń Społecznych szacuje na około 95,5 tys.

Skutki społeczne tej inicjatywy ustawodawczej należy rozpatrywać w kilku wymiarach.

Pierwszy dotyczy możliwości ponownego przeliczenia emerytury i renty dla wskazanych wyżej świadczeniobiorców, co będzie się wiązać z podwyższeniem wysokości takich świadczeń. Osoby te będą dysponowały wyższymi dochodami bieżącymi i otrzymają wyrównanie, które stanowić będzie różnicę między sumą kwot emerytur należnych po ponownym przeliczeniu, a sumą kwot wypłaconych do czasu ponownego przeliczenia.

¹⁰ Dz. U. z 2024 r. poz. 146, ze zm.

¹¹ Zob. np. ID ankiety: 50954, 51023, 50915.

¹² Zob. np. ID ankiety: 35025.

¹³ Zob. np. ID ankiety: 33537, 33535.

¹⁴ Zob. np. ID ankiety: 33535.

¹⁵ *Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Barbara Bartuś)*, opinia z 12 grudnia 2024 r., BEOS-WPEiM-2532/24.

¹⁶ *Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Barbara Bartuś) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a ust. 1 regulaminu Sejmu*, opinia z 12 grudnia 2024 r., BEOS-WPEiM-2533/24.

Po drugie, zwiększy to zaufanie do systemu zabezpieczenia społecznego na starość, gdyż wyeliminuje odrębne i niesprawiedliwe traktowanie niektórych osób, korzystających z emerytur i rent rodzinnych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zaufanie do systemu emerytalno-rentowego osób podlegających temu ubezpieczeniu ma fundamentalne znaczenie; zarówno składki, jak i świadczenia są gromadzone i wypłacane przez wiele lat. Jasne i sprawiedliwe kryteria oskładkowania, gromadzenia kapitału emerytalnego, jego waloryzacji i wypłacania świadczeń stanowią podstawę zaufania do tej formy zabezpieczenia na starość.

Jak wskazują w uzasadnieniu projektodawcy przedkładana inicjatywa ustawodawcza jest realizacją wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 listopada 2023 roku. W uzasadnieniu tego wyroku wskazano m.in.: „wziąwszy pod uwagę racje, które przemawiały za stwierdzeniem niekonstytucyjności w niniejszej sprawie, ustawodawca powinien dokonać odpowiednich zmian w odniesieniu do wszystkich adresatów art. 17 ustawy nowelizującej z 2021 r. w związku z art. 25a ust. 2 pkt 2 i ust. 2a u.e.r. FUS, którzy znaleźli się w analogicznej sytuacji, jak „emeryci czerwcowi” i nie mogli na podstawie tych przepisów skorzystać z możliwości przeliczenia przyznanego im wcześniej na mniej korzystnych zasadach świadczenia. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego w niniejszej sprawie jest tzw. wyrokiem o pominięciu. Wyroki tego rodzaju nie wywierają skutku derogacyjnego i *per se* nie prowadzą do zmiany w systemie prawa. (...) Z tych powodów reakcja ustawodawcy jest pilnie potrzebna”. Uzasadnienie wyroku TK wskazuje, że inicjatywa ustawodawcza w przedmiotowym zakresie jest niezbędna, a ze względu na wiek świadczeniobiorców, do których jest ona adresowana, czas jej podjęcia ma istotne znaczenie.

Projekt ustawy przewiduje wyrównanie emerytur w okresie od wypłaty emerytury do dnia wydania decyzji po ponownym przeliczeniu jej wysokości. Projektodawca nie zawarł przepisów, które określałyby sposób postępowania w przypadku, kiedy w międzyczasie świadczeniobiorca zmarł. Od pierwszych wypłat takich świadczeń minęło już 15 lat, w związku z czym zasadne społecznie byłoby rozważenie, czy tego typu zobowiązanie FUS powinno wygasać wraz ze śmiercią świadczeniobiorcy, czy też nie.

Konsultacje społeczne do tego projektu ustawy cieszyły się umiarkowanym zainteresowaniem (kilkadziesiąt ankiet), jak na wagę zagadnienia regulowanego. Zdecydowana większość uczestników konsultacji akceptuje proponowane rozwiązania, z reguły są to osoby bezpośrednio zainteresowane taką zmianą przepisów. Wskazują, że przyjęcie ustawy zwiększa zaufanie do państwa¹⁷. Część respondentów wskazuje przy tym, że nie mieli świadomości, że w ich przypadku przejście na emeryturę w czerwcu będzie miało negatywne skutki finansowe¹⁸. W niektórych ankietach podkreślono, że proces naprawiania tej sytuacji trwa za długo i osoby poszkodowane umierają nie doczekawszy się możliwości przeliczenia na nowo swojego świadczenia¹⁹.

¹⁷ Zob. np. ID ankiety: 10194, 10187.

¹⁸ Zob. np. ID ankiety: 10168, 8152.

¹⁹ Zob. np. ID ankiety 10179.

Zdecydowanie przeciwny projektowi był jeden respondent²⁰, który swoją niechęć do propozycji zawartych w projekcie argumentował sprzeciwem wobec dodatkowego rozdawnictwa pieniędzy oraz tym, że skład TK jest nieprawidłowy.

VII. Skutki gospodarcze projektowanej ustawy

Projektowana zmiana dotyczy emerytów i osób pobierających rentę rodzinną po osobach zmarłych w sytuacji, gdy wysokość świadczenia ustalono w czerwcu danego roku w latach 2009-2019. Według informacji z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (dalej: Informacja ZUS)²¹ sumaryczna liczba emerytów w takiej sytuacji wynosi 95,5 tys.²²

Przy przyjęciu założeń identycznych jak w Informacji ZUS²³ oraz uwzględnieniu, (a) że kwota przeznaczona przez ZUS na wypłatę emerytur w każdym roku byłaby pomniejszana o 9% z tytułu składki zdrowotnej oraz (b) upraszczającego założenia, że kwota ta w każdym wypadku byłaby pomniejszana również o 12% z tytułu podatku dochodowego, to – w efekcie wprowadzenia projektowanego rozwiązania – emeryci w latach 2025-2026 rozporządzaliby kwotami zaprezentowanymi w tab. 1.

Tabela 1. Roczna i miesięczne kwoty netto w przeliczeniu na 1 osobę (emeryta)*

Rok	2025		2026***
	wyrównanie** w zł	świadczenie w zł	
roczna kwota zdyskontowana inflacją* w przeliczeniu na 1 emeryta	14 797	1924	1908
miesięczna kwota zdyskontowana inflacją* w przeliczeniu na 1 emeryta	x	160	159

²⁰ Zob. np. ID ankiety 6631.

²¹ Szacunkowe skutki finansowe dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zmian w zasadach waloryzacji składek na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego dla osób, którym wysokość świadczenia ustalona była w czerwcu w latach 2009-20 – informacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Departamentu Statystyki i Prognoz Aktuariatycznych (stan na kwiecień 2024 r.) przesłana na adres Biura Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji w dniu 19.12.2024 r.

²² Planowana zmiana dotyczy również osób pobierających rentę rodzinną po osobach zmarłych. W informacji ZUS nie wskazano ich liczby.

²³ W informacji ZUS przyjęto założenia, że: (a) zmiany wejdą w życie od 1 stycznia 2025 r., (b) podstawą obliczeń szacunkowych skutków finansowych są założenia makroekonomiczne z października 2023 r. przygotowane przez Ministerstwo Finansów, (c) w szacunkach wykorzystano prognozę demograficzną z 2023 r. przygotowaną przez Ministerstwo Finansów dla potrzeb długoterminowych założeń makroekonomicznych, (d) w szacunkach wykorzystano dedykowany submodel kohortowy, (e) w szacunkach przyjęto waloryzację świadczeń na najniższym poziomie, (e) wysokość świadczeń podano w kwotach zdyskontowanych inflacją na 2023 r.

* kwoty zdyskontowane inflacją na 2023 r., ** kwota wyrównania bez odsetek, ***przy założeniu stałej liczby emerytów 95,5 tys. Nie dokonywano przeliczeń dla dalszych lat, gdyż należy założyć, że liczba emerytów, których dotyczy projekt będzie się zmniejszać.

Źródło: wyliczenia własne na podstawie Informacji ZUS.

Kwoty te, wynoszące sumarycznie w procencie PKB odpowiednio od 0,005% w 2025 r., tj. 183,8 mln zł (co po uśrednieniu dla celów ilustracyjnych w roku 2025 oznacza około 160 zł netto miesięcznie na uprawnionego emeryta) i zmniejszające się sukcesywnie do 2034 r., nie wywołają skutków gospodarczych.

W wyniku zmiany – w pierwszym roku obowiązywania ustawy – ZUS będzie ponadto zobowiązany do wypłaty wyrównania za cały okres, w którym świadczenie wypłacane było w niższej wysokości. Przyjmując te same założenia, jak w akapicie powyżej, i bazując na Informacji ZUS – wyrównania wypłacone w 2025 r. wyniosłyby 1413,15 mln zł. Uśredniając dla celów ilustracyjnych – byłoby to dodatkowo blisko 15 tys. zł netto w roku wypłaty na uprawnionego emeryta. Jeżeli przyjąć, że wypłacone byłyby również odsetki (zob. sekcja V.) kwota ta zwiększyłaby się odpowiednio o te dodatkowe środki.

Obszarów wydatkowania kwot pochodzących z wyrównań nie można wskazać z uwagi na to, że będą one konsekwencją indywidualnych decyzji osób je otrzymujących. Jak się wydaje, uprawnione jest przewidywanie, że w jakimś zakresie zauważalny będzie wpływ tej kwoty w roku jej wypłaty na PKB w kategorii *spożycie indywidualne w gospodarstwach domowych*, na co wskazują wypowiedzi udzielone w toku konsultacji społecznych²⁴. Biorąc pod uwagę wielkość PKB szacowanego na 2025 rok na poziomie 3,97 bln zł²⁵, wpływ ten będzie niewielki (kwota wyrównania stanowi ok. 0,035% PKB).

VIII. Skutki projektowanej ustawy dla sektora finansów publicznych

Projekt ustawy będzie wywierać wpływ na:

- Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (państwowy fundusz celowy, realizujący zadania z zakresu ubezpieczeń społecznych), którego dysponentem jest ZUS w związku ze zwiększeniem wydatków na emerytury, w konsekwencji którego konieczne może być dokonanie zmian w planie finansowym FUS bądź ewentualne zwiększenie dotacji z budżetu państwa;
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych (państwowa osoba prawna) z uwagi na konieczność dokonania przeliczeń i wypłat emerytur dla grupy emerytów objętej projektem ustawy oraz ponoszone koszty administracyjne, a także transfer środków z tytułu składki zdrowotnej przekazywanej do Narodowego Funduszu Zdrowia lub z tytułu podatku

²⁴ Zob. np. ID ankiety: 9818, 9844.

²⁵ <https://www.gov.pl/web/finanse/prognozy-makroekonomiczne-i-fiskalne> [dostęp 13.01.2025 r.].

dochodowego od osób fizycznych (jako efekt nakładających się czynników wzrostu emerytur).

Ponadto projekt może ewentualnie wpłynąć na budżet państwa w przypadku jeśli zaistniałaby konieczność zasilenia FUS dotacją.

Projektodawcy w deklarowanej ocenie skutków regulacji w odniesieniu do skutków finansowych projektu przytoczyli informacje, jakie były zawarte w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 listopada 2023 roku²⁶.

Wynikało z nich, iż prognozowane zwiększenie wydatków na emerytury z FUS w wyniku proponowanych zmian (w procencie PKB) ukształtuje się następująco: w 2024 r. – 0,005% PKB, w 2025 r. – 0,005%, w 2026 r. – 0,004%, w 2027 r. – 0,004%, w 2028 r. – 0,004%, w 2029 r. – 0,003%, w 2030 r. – 0,003%, w 2031 r. – 0,003%, w 2032 r. – 0,003%, 2033 r. – 0,002%. Oszacowany zaś koszt wyrównań za cały okres, w którym emerytury przyznane w czerwcu w latach 2009-2019 wypłacane były w niższej wysokości – przyjmując, że wyrównania wypłacone byłyby w styczniu 2024 r. koszt ten wyniósłby 1 584,8 mln zł, natomiast odsetki – 531,2 mln zł, tj. łącznie 2 116 mln zł. Dodać też należy, iż w piśmie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej (DUS-II.406.2.2023.MBu dotyczącym sygn. akt P 7/22) kierowanym do Prezes Trybunału Konstytucyjnego wskazywano, iż prognozowane zwiększenie wydatków na emerytury z FUS w wyniku ewentualnych zmian wynikających z orzeczenia TK wyniosłoby w latach 2024-2033 w kwotach nominalnych łącznie 2 082 mln zł, a w kwotach zdyskontowanych inflacją na 2022 r. łącznie – 2 063,7 mln zł.

Z uwagi na ponad roczny upływ czasu od wydania wyroku i wskazanych w nim skutków oceny oraz na przedłożenie przez projektodawców konkretnych propozycji legislacyjnych zwrócono się do ZUS z prośbą o ponowne przeliczenie skutków finansowych.

Z nadesłanej w dniu 19 grudnia 2024 r. odpowiedzi ZUS ²⁷ wynika, iż:

– prognozowane zwiększenie wydatków na emerytury z FUS w wyniku proponowanych zmian (bez wyrównań) wyniosłoby w okresie dziesięcioletnim (2025-2034) 2 604 mln zł, zaś przy przyjęciu kwot zdyskontowanych inflacją na 2023 rok - 2 096,2 mln zł – zob. tabela 2 i wykres 1.

²⁶ <https://ipo.trybunal.gov.pl/ipo/Sprawa?dokument=23547&sprawa=26024&cid=1>[dostęp 13.01.2025 r.].

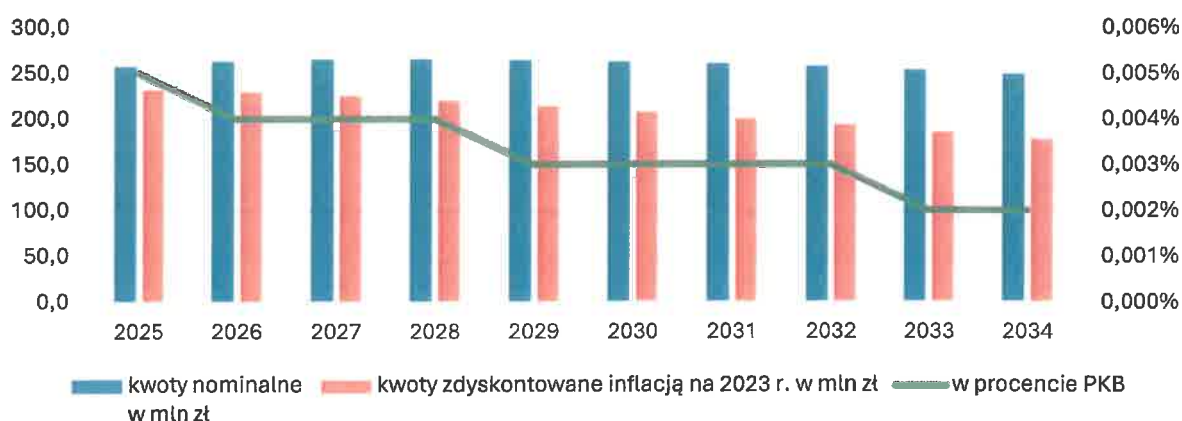
²⁷ Odpowiedź H. Zalewskiej, Dyrektor Departamentu Statystyki i Prognoz Aktuarnych ZUS z dnia 19.XII.2024 r. pt. *Szacunkowe skutki finansowe dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zmian w zasadach waloryzacji składek na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego dla osób, którym wysokość świadczenia ustalona była w czerwcu w latach 2009-2019.*

Tabela 2. Prognozowane zwiększenie wydatków na emerytury z FUS w wyniku proponowanych zmian (bez wyrównań)

rok	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	razem lata 2025-2034
kwoty nominalne w mln zł	258,1	263,8	266,0	265,8	264,9	263,3	261,0	257,9	254,0	249,2	2604,0
kwoty zdyskontowane inflacją na 2023 r. w mln zł	232,6	230,6	226,8	221,1	215,0	208,5	201,6	194,4	186,8	178,8	2096,2
w procencie PKB	0,005%	0,004%	0,004%	0,004%	0,003%	0,003%	0,003%	0,003%	0,002%	0,002%	x

Źródło: Zestawienie własne na podstawie wyliczeń ZUS

Wykres 1. Prognozowane zwiększenie wydatków na emerytury z FUS w wyniku proponowanych zmian (bez wyrównań)

– oszacowany koszt wyrównań za cały okres, w którym emerytury przyznane w czerwcu w latach 2009-2019 wypłacane były w niższej wysokości, wynosi 1 788,8 mln zł, natomiast koszt odsetek ustawowych 665,8 mln zł²⁸. Daje to łącznie kwotę 2 454,6 mln zł;

– liczba osób, którym w marcu 2024 r. wypłacono emerytury wg nowych zasad oraz emerytury o symbolu ENK przyznane w czerwcu danego roku wg roku przyznania emerytury, wynosiłaby odpowiednio: 93,1 tys. i 2,4 tys., tj. razem 95,5 tys.²⁹

Powyższe oznacza, iż w roku 2025, w którym ustawa miałaby wejść w życie, byłyby wypłacane także jednorazowo wyrównania³⁰ – przeciętnie miesięcznie na osobę (emeryta) przypadłaby kwota 1 786 zł brutto, a w kolejnym roku 230 zł – zob. tabela 3. Warto też zauważyć, iż kwota miesięczna dla roku 2025 jest niższa niż wynikająca z waloryzacji emerytur i rent w roku 2024 (blisko 407 zł)³¹. Poza tym

²⁸ ZUS przyjął, że wypłata wyrównań i odsetek miałaby miejsce w styczniu 2025 r.

²⁹ Taką też liczbę przyjęto – po konsultacji z ZUS – do dalszych wyliczeń w OSR.

³⁰ Projektodawcy nie wspominają o konieczności wypłaty odsetek.

³¹ Jak podaje ZUS w wyniku waloryzacji emerytury i renty (łącznie z dodatkami pielęgnacyjnymi i dla sierot zupełnych) wypłacane w 2024 r. przez ZUS wzrosły średnio miesięcznie o 406,86 zł na osobę. Ponadto największy odsetek emerytur – 11,7% – to emerytury w przedziale wysokości od 2 600,01 zł do 3 000,00 zł. Zob. *Struktura wysokości świadczeń wypłacanych przez ZUS po waloryzacji w marcu 2024 roku*, Departament Statystyki i Prognoz Aktuarialnych ZUS, Warszawa 2024, s. 5 i n.

wskazane miesięczne kwoty przypadające na 1 emeryta są niższe od kwoty najniższej emerytury zwolnionej z podatku w 2025 r. (2 500 zł miesięcznie³²). Niemniej jednak w praktyce następuje nałożenie się na siebie jednocześnie jeszcze innych elementów, takich przede wszystkim jak kwota dotychczasowej emerytury i jej "standardowa" waloryzacja przyjęta dla danego roku. Stąd w takim łącznym ujęciu uwzględniającym przeliczenie emerytur czerwcowych i wypłat wyrównań może nastąpić transfer środków z FUS w celu uiszczenia należnego od emerytur podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT)³³ i związanych z tym wpłat dla jednostek samorządu terytorialnego (jst) z tytułu ich udziałów w PIT³⁴. Ponadto ze środków FUS nastąpi transfer środków z tytułu składki zdrowotnej na rzecz Narodowego Funduszu Zdrowia³⁵. Pośrednim skutkiem dla budżetu państwa może być także wzrost dochodów podatkowych z podatku od towarów i usług. Emeryci bowiem będą mogli przeznaczyć uzyskane dodatkowe środki m.in. na zakup towarów i usług³⁶.

<https://www.zus.pl/documents/10182/39637/Struktura+wysoko%C5%9Bci+%C5%9Bwiad-cze%C5%84+wyp%C5%82acanych+przez+ZUS+po+waloryzacji+w+marcu+2024+r..pdf/2cf8f296-1f4f-0ea0-ab73-ed395fba478b?t=1715935406058> [dostęp 13.01.2025 r.].

³² <https://www.infor.pl/twoje-pieniadze/swiadczenia/6796069,wiadomo-jakie-pieniadze-dla-emerytow-w-2025-roku-o-tyle-wzrosna-emer.html> [dostęp 13.01.2025 r.].

³³ Przy dochodach przekraczających rocznie 30 000 zł wylicza się podatek wg stawki 12 proc., ale od otrzymanej kwoty odejmuje tzw. sumę zmniejszającą podatek – 3 600 zł, odpowiadającą podatkowi jaki trzeba by zapłacić, gdyby nie było kwoty wolnej. Zob. art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych Dz. U. z 2024 r. poz. 226 ze zm. W związku z tym z emerytur co miesięcznie potrącana jest zaliczka na podatek dochodowy według stawki podatkowej 12%, która pomniejszana jest o 1/12 kwoty zmniejszającej, tj. 300 zł.

³⁴ Jaka to będzie część w kolejnych latach jest obecnie trudne do ustalenia z uwagi na systemowe zmiany ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. W 2024 r., w stosunku do 2023 roku, zwiększono udział gmin we wpływach z podatku PIT. Łączny udział jst we wpływach z PIT wzrósł z 50,25% w 2023 r. do 50,31% w 2024 r. Zob. Uzasadnienie projektu ustawy budżetowej na rok 2024 (druk sejmowy nr 125) s. 31, a także Uzasadnienie projektu ustawy budżetowej na rok 2025 (druk sejmowy nr 687) s. 52 i 54. Ponadto zob. art. 8 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (po zmianach wprowadzonych ustawą z dnia 24 października 2024 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 1572). Zgodnie z tym przepisem ust.1) wysokość udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych wynosi dla: 1) gminy – 7,0%, 2) miasta na prawach powiatu – 8,6%, 3) powiatu – 2,0%, 4) województwa – 0,35% – dochodów podatników podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze danej jst.

³⁵ Miesięczna składka zdrowotna w 2025 roku dla podatników rozliczających się wg skali podatkowej wynosi 9%.

³⁶ Wyliczenie skutków dla podatku od towarów i usług jest obecnie niemożliwe, bowiem emeryci mogą dokonywać zakupów towarów i usług obciążonych różną stawką podatkową. Mogą też chcieć odłożyć część środków, spłacić ewentualne zobowiązania.

Z danych GUS za 2023 r. wynika, że większa część emerytury przeznaczana jest na pokrycie najpilniejszych wydatków; 29,4% wydatkowane jest na żywność i napoje bezalkoholowe, 23% na użytkowanie mieszkania i nośniki energii, 8% na wyroby medyczne i farmaceutyczne, 6,4% na transport. Choć w wielu przypadkach miesięczne dochody emerytów są niewielkie, to nie rezygnują oni także z pomocy innym, zwłaszcza rodzinie. Zob. Emerytury i renty w 2023 r. GUS, 2024. Tabela 44 i 45.

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/dochody-wydatki-i-warunki-zycia-ludnosci/emerytury-i-renty-w-2023-r-,32,15.html> [dostęp 13.01.2025 r.].

Tabela 3. Roczne i miesięczne kwoty w przeliczeniu na 1 osobę (emeryta)^{*}

rok	2025*	2026
roczna kwota nominalna w wyniku przeliczenia na 1 emeryta (w zł)**	21 434	2 762
kwota nominalna miesięczna w wyniku przeliczenia na 1 emeryta (w zł)**	1 786	230

* przy założeniu stałej liczby emerytów 95,5 tys. w tych latach. Nie dokonywano przeliczeń dla dalszych lat gdyż należy założyć, że liczba emerytów, których dotyczy projekt będzie zmniejszała się.

** z wyrównaniami, ale bez odsetek.

Źródło: Wyliczenia własne na podstawie informacji ZUS.

Zaplanowane na rok 2025 skutki dla FUS z tytułu projektowanej regulacji stanowią ok. 0,4% całkowitych przychodów funduszu i całkowitych kosztów ujętych w planie finansowym FUS w ustawie budżetowej na rok 2025³⁷. W następnych latach będzie to udział znacząco niższy (ok. 0,05%, a nawet mniej).

Należy jednak zauważyć, że Fundusz Ubezpieczeń Społecznych jest funduszem deficytowym, wspieranym corocznie dotacją z budżetu państwa, tym samym nie jest wykluczone, że projektowana regulacja wywoła potrzebę zaplanowania wyższej dotacji w roku wypłaty wyrównań (z odsetkami lub bez), a także wówczas, gdy przychody ze składek w kolejnych latach byłyby niższe od planowanych³⁸. Dotacja zaplanowana w ustawie budżetowej na 2025 r. wynosi 81 371,4 mln zł i jest wyższa o 8 669,5 mln zł (o blisko 12%) niż planowana na rok 2024. Szacowana kwota zwiększenia wydatków FUS w związku z projektowaną ustawą w 2025 r. wynosi nieco ponad 2 mld zł³⁹. Nie musi to oznaczać zwiększenia dotacji z budżetu państwa w tej samej kwocie, bowiem możliwe jest też pogorszenie stanu końcowego FUS, który to stan w ustawie budżetowej na 2025 rok przyjęto w kwocie ok. 10,4 mld zł. Tym samym można zakładać zmiany w planie finansowym FUS.

W trakcie przeprowadzonych konsultacji społecznych przedmiotowego projektu wskazano na negatywne skutki nowelizacji dla budżetu państwa⁴⁰ oraz na to, iż zwiększenie finansowania dla emerytów zmniejszy przepływ pieniędzy w innych sektorach finansowanych z budżetu RP⁴¹, a ponadto uznano, że projektu nie powinno się przyjmować, ponieważ obciąży budżet państwa⁴². Nie wskazano jednak konkretnych wyliczeń.

³⁷ Całkowite przychody FUS na rok 2025 wynoszą 466 879 768 tys. zł, zaś całkowite koszty 471 525 473 tys. zł.

³⁸ W roku 2025 wskaźnik pokrycia wydatków FUS wpływami ze składek wyniesie 78,9% i będzie niższy niż w latach 2021-2024. Dotacja z budżetu państwa na rok 2025 została zaplanowana w wysokości blisko 12% wyższej niż w ustawie budżetowej na rok 2024. Zob. Opinia BEOS nr 2007/24 dotycząca projektu ustawy budżetowej na rok 2025 w zakresie planu finansowego Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (autorstwa Z. Szpringer).

³⁹ Składa się na nią suma kwot 258,1 mln zł i 1 788,8 mln zł, co daje kwotę 2 046,9 mln zł.

Gdyby zaś dodać odsetki (665,8 mln zł) wówczas kwota ta wynosiłaby 2 712,7 mln zł.

⁴⁰ Zob. np. ID ankiety 3353.

⁴¹ Zob. np. ID ankiety 51076.

⁴² Zob. np. ID ankiety: 33535, 49566.

IX. Inne skutki projektowanej ustawy

Nie zidentyfikowano innych skutków wejścia w życie projektowanej ustawy.

X. Zmiana obciążeń administracyjnych

Dokonywane z urzędu ponowne przeliczenie kwoty przyznanej emerytury oraz wypłata wyrównania stanowi dodatkowe obciążenie administracyjne dla ZUS. W zakresie skutków społecznych nie stwierdzono dodatkowych obciążeń administracyjnych. Projektowana zmiana nie wprowadza obciążeń administracyjnych dla przedsiębiorców.

Projekt nie powinien rodzić istotnych obciążeń administracyjnych, z uwagi na to, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych będący dysponentem Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest co do zasady przygotowany na obsługę emerytów. Niemniej jednak przeliczenie emerytur dla 95,5 tys. emerytów wymaga dodatkowego zaangażowania tak systemu informatycznego, jak i pracowników ZUS, m.in. z uwagi na postępowania odwoławcze. Z uzyskanej w ZUS informacji wynika, iż czas obsługi jednego wniosku wymaga średnio od ok. 60 do 90 minut, a średnie stawki roboczogodziny zależą zaś od tego, czy wniosek jest rozpatrywany z urzędu czy też na wniosek emeryta. Przy wniosku rozpatrywanym z urzędu stawki wynoszą od 59,35 do 89,03 zł. Uwzględnivszy powyższe, koszty administracyjne (z pominięciem kwestii technicznych, takich jak modernizacja systemu informatycznego) można szacować na ok. 8,9 mln zł – zob. tabela 4.

Tabela 4. Koszty administracyjne rozpatrzenia wniosku

	stawki roboczogodziny w zł		koszt dla 95,5 tys. wniosków tys. zł		średni koszt (1 roboczo-godzina i 1,5 roboczogodzin) w tys. zł		uśredniony koszt w tys. zł
wniosek rozpatrywany z urzędu	59,35	89,03	5 668	8 502	7 085	10 628	8 856
wniosek rozpatrywany na wniosek emeryta	69,24	103,87	6 612	9 920	8 266	12 399	10 333

Źródło: Zestawienie własne na podstawie informacji uzyskanych od ZUS⁴³.

Pokrycie tych kosztów może wymagać zmian w planie finansowym ZUS lub znaleźć odzwierciedlenie w wyższym odpisie na działalność ZUS⁴⁴.

⁴³ Sygn. pisma z dnia 23 grudnia 2024 r. 991100.0230.122.2024.

⁴⁴ W ustawie budżetowej na 2025 r. zaplanowano odpis z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na działalność ZUS w kwocie 6 263,1 mln zł. Tym samym powyżej wskazane koszty administracyjne (8,9-10,3 mln zł) stanowiłyby ok. 0,1-0,2% tego odpisu.

XI. Konkluzja

Projekt realizuje społeczne oczekiwania i eliminuje rozwiązania dyskryminujące wskazaną grupę świadczeniobiorców. Intencją projektodawców była realizacja wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 listopada 2023 r. Przyjęcie zaproponowanych rozwiązań przyczyni się do zrealizowania tego wyroku.

Wypłata w pierwszym roku obowiązywania ustawy wyrównania za okres, w którym świadczenie wypłacane było w niższej wysokości, w niewielkim stopniu może być zauważalna w kategorii PKB – spożycie indywidualne w gospodarstwach domowych. Poza tym projektowane rozwiązanie nie wywoła skutków gospodarczych.

Projekt ustawy będzie wywierać wpływ na sektor finansów publicznych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych będzie zobowiązany do dokonania przeliczeń i wypłat emerytur dla grupy emerytów objętej projektem ponosząc z tego tytułu dodatkowe koszty administracyjne. Ponadto w związku z tymi wypłatami dokona transferu środków z tytułu składki zdrowotnej oraz z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych (jako efekt nakładających się czynników wzrostu emerytur). Z kolei w przypadku Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z którego środków wypłaty będą dokonywane, może zająć potrzeba dokonania zmian w planie finansowym czy też ewentualnie zwiększenia dotacji z budżetu państwa.

Autorzy:

Konrad Kuszel, ekspert ds. legislacji (pkt I-III)

Justyna Branna, specjalista w Wydziale Oceny Skutków Regulacji (pkt IV, XI)

dr Dorota Dzieńsiuk, ekspert ds. legislacji (pkt V, X, XI)

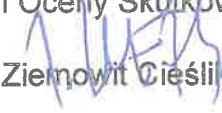
Grzegorz Ciura, specjalista ds. społecznych (pkt. VI, X, XI)

dr Kamilla Kurczewska, specjalista ds. systemu gospodarczego (pkt. VII, X, XI)

dr Zofia Szpringer, specjalista ds. finansów publicznych (pkt. VIII, X, XI)

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślak